

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 5 ja 11 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoimapalvelusta annettua lakia. Starttirahakokeilussa työvoimatoimisto on voinut myöntää työllistämistukea starttirahana muullekin yrittäjäksi ryhtyvälle kuin työttömälle työnhakijalle. Kokeilua koskeva väliaikainen säännös on voimassa vuoden 2007 loppuun saakka. Starttirahajärjestelmän laajennus ehdotetaan vakinaistettavaksi ottamalla julkisesta työvoimapalvelusta annettuun

lakiin pysyvä säännös starttirahan myöntämisestä henkilöasiakkaalle. Lisäksi starttirahan enimmäiskesto pidennettäisiin 10 kuukaudesta 18 kuukauteen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2008 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulevaksi voimaan vuoden 2008 alusta.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Starttirahana myönnettävä työllistämistuki on tarkoitettu yrittäjäksi ryhtyvän toimeentulon turvaamiseksi yritystoiminnan käynnistysvaiheessa.

Työvoimatoimisto voi myöntää starttirahaa julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) 7 luvun 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan työttömälle työnhakijalle. Luvun 9 §:n 1 momentin mukaan starttirahan määrä on vähintään työllistämistuen perustuki ja 2 momentin mukaan enintään perustuki 60 prosentin lisäosalla korotettuna, joten tuen kuukautta kohden laskettu määrä on keskimäärin vajaasta 520 eurosta vajaaseen 830 euroon. Starttirahan enimmäiskesto henkilöä kohden on luvun 11 §:n 1 momentissa olevan työllistämistuen enimmäiskesto koskevan yleissäännöksen mukaisesti 10 kuukautta.

Mainitun lain 7 lukuun otettiin lailla 1050/2004 starttirahakokeilua koskeva väliaikainen säännös uudeksi 5 a §:ksi. Kokeilussa tuen kohderyhmää laajennettiin niin, että työvoimatoimisto voi myöntää starttirahaa

myös muulle henkilöasiakkaalle kuin työttömälle työnhakijalle. Henkilöasiakas on määriteltä lain 1 luvun 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa. Kokeilussa starttirahan myöntäminen edellyttää, että tuki toimeentulokustannuksiin on yrittäjäksi ryhtymiseksi tarpeen. Kokeilussa tukea voitiin lain voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan myöntää vuosina 2005 ja 2006 sekä maksaa enintään vuoden 2007 loppuun saakka. Voimaantulosäännöksen 2 momenttia muutettiin lailla 932/2006. Kokeiluaikaa jatkettiin vuodella, kuitenkin niin, että kokeilussa myönnettyä starttirahaa voidaan maksaa vuoden 2008 loppuun saakka.

Esityksessä ehdotetaan pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaisesti, että starttiyrittäjyyden mahdollisuuksien vahvistamiseksi starttirahakauden kesto pidennetään enintään 18 kuukauteen ja järjestelmä vakinaistetaan starttirahakokeilusta saatujen myönteisten tulosten perusteella.

Starttirahan myöntämisen tarkemmista edellytyksistä säädettäisiin nykytilaa vastaavasti julkiseen työvoimapalveluun kuuluvista

etuuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1346/2002).

2 Esityksen vaikutukset

2.1 Julkistaloudelliset vaikutukset

Starttiraha rahoitettaisiin valtion talousarvion momenteilla 32.80.51. (Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet) ja 33.20.52. (Työmarkkinatuki) olevien määrärahojen puitteissa. Starttirahaan arvioidaan vuonna 2008 kokonaisuudessaan käytettävän momentin 32.80.51. määrärahasta 30 miljoonaa euroa ja momentin 33.20.52. määrärahasta 5 miljoonaa euroa.

Järjestelmän vakinaistamisesta aiheutuva menonlisäys on momentin 32.80.51 osalta arviolta 2 miljoonaa euroa. Ehdotuksella ei ole mainittavaa vaikutusta työmarkkinatuen menoihin.

2.2 Yritysvaikutukset ja vaikutukset elinkeinoelämään

Starttirahakokeilun tarkoituksena on ollut hankkia kokemuksia tuen vaikutuksista yritysten määrään sekä järjestelmän kehittämis- tarpeista.

Vuoden 2005 alusta maaliskuun loppuun 2007 mennessä Suomessa on perustettu arviolta yhteensä 62 567 yritystä, joista varovaisesti arvioiden 60 prosenttia on todellisia uusia yrityksiä. Vastaavana aikana starttirahaa on myönnetty 17 583 henkilölle, joista kokeilun piiriin kuuluvia oli 8 024 henkilöä. Yritystoiminnan aloittaisi vuonna 2008 arviolta runsaat 9 000 starttirahan saajaa, joista muita kuin työttömiä arvioidaan olevan noin 50 prosenttia. Starttirahan turvin aloittavien yritysten osuus kaikesta aloitetusta yritystoiminnasta on siten merkittävä.

Yritysten kokonaisuutensa vaikuttaa perustettujen yritysten lukumäärän ohella niiden elossapysyminen. Starttirahan saamisella on ollut yhteys yritysten elossapysymiseen myös tukijakson jälkeen. Starttirahakokeilun turvin perustetuista yrityksistä oli kahden vuoden jälkeen toiminnassa 91 prosenttia. Vertailuaineistossa työttömien starttirahan turvin perustamista yrityksistä sekä ilman starttirahaa perustetuista yrityksistä oli vas-

taavasti toiminnassa 86 prosenttia. Tilastokeskuksen mukaan keskimäärin 77 prosenttia kaikista yrityksistä on toiminnassa kahden vuoden jälkeen.

Starttirahalla aloitetun yrityksen eloonjäämiseen vaikuttavia tekijöitä ovat yrityksen sijaintipaikkakunta, koulutusmahdollisuuksien ja asiantuntijapalvelujen hyödyntäminen sekä se, ryhtyykö henkilö yrittäjäksi työttömyydestä vai muusta työmarkkina-asemasta. Näillä tekijöillä on merkitystä myös siihen, kuinka tärkeäksi starttiraha koetaan yritystoiminnan aloittamisessa. Työttömistä runsas puolet olisi perustanut yrityksen ilman starttirahaa, kun vastaava osuus muusta työmarkkina-asemasta siirtyneillä on ollut miltei kaksi kolmasosaa. Starttirahan merkitykseen vaikuttavat useat tekijät: niille, jotka perustivat yrityksen saadakseen itselleen työpaikan, starttirahan merkitys on ilmeisesti suurempi kuin muista syistä yrittäjäksi ryhtyvillä. Toisaalta esimerkiksi yritykselle haettu muu rahoitus vähentää starttirahan merkitystä.

Starttirahan rahallinen merkitys yrittäjäksi ryhtymisessä on pieni, mutta sen yrittäjyyteen kannustava vaikutus on merkittävämpi. Starttiraha koetaan henkisenä tukena yrittäjyyttä kohtaan. Yleisempänä työmarkkinoihin liittyvänä vaikutuksena starttirahan arvioidaan lieventävän palkkatyön ja yrittäjyyden rajapinnassa oleviin työtekomuotoihin liittyviä ongelmia. Starttirahan saamisella on myös yritystoiminnan aloittamista aientavia vaikutuksia. Starttirahan ovat kokeneet erityisen merkittäväksi tuen saajat, jotka ilmoittivat sen aientaneen yrittäjäksi ryhtymistään.

Starttirahaa on myönnetty keskimäärin 27–31 viikoksi henkilöä kohden. Seuranta-tutkimuksen yhteydessä tuen saajat pitivät useissa tapauksissa sen kestoa liian lyhyenä. Ehdotettu starttirahan enimmäiskeston pidentäminen 10 kuukaudesta 18 kuukauteen joustavoittaa työllistämistukijärjestelmää ja antaa tuen myöntäjälle harkintavaltaa tilanteissa, joissa yritystoiminnan vakiinnuttaminen kestää tavanomaista kauemmin. Toisaalta starttirahalla perustettujen yritysten eloonjäämisaste on sekä tukijakson aikana että sen jälkeen ollut erittäin korkea. Siten starttirahakausten keskimääräinen kesto ei luultavasti olennaisesti pitene.

Starttiraha on yritysten kilpailuneutraliteetin kannalta varsin ongelmaton. Starttirahaa myönnetään käytännössä useimmiten paikallisilla tai alueellisilla markkinoilla harjoitettavaan varsin pienimuotoiseen yritystoimintaan. Siten yritysten mahdollisesti aikaansaamat haitalliset kilpailuvaikutukset voisivat enimmilläänkin koskea alueellisesti rajattuja markkinoita. Ottaen huomioon starttirahan määrä, sen luonne elantokustannusten korvaajana ja ajoittuminen yritystoiminnan käynnistymisvaiheeseen, tuen saajalla on harvoin käytännön mahdollisuutta siirtää tukea tuotteen tai palvelun hintaan.

2.3 Työllisyysvaikutukset

Starttirahakokeilulla selvitettiin tuen suoranaisia ja välillisiä työllisyysvaikutuksia.

Valtaosassa starttirahalla aloitettua yritystoimintaa korostuvat itsensä työllistämisen merkitys sekä varsin vaatimattomat kasvutavoitteet. Ensisijaisena tavoitteena työpaikan perustaminen itselleen on useammin työttömillä (46 prosenttia) kuin muilla (30 prosenttia). Yritykset ovat käytännöllisesti katsoen aina uusia. Aiempi yrittäjäkokemus on harvinaisempaa kuin kyseisen alan työkokemus. Työttömillä on useammin yrittäjäkokemusta ja harvemmin alan työkokemusta kuin muilla starttirahan saajilla. Yrittäjäkoulutukseen työttömät ovat osallistuneet selvästi useammin kuin muut starttirahan saajat.

Starttirahaa saaneista neljännes työllistää itsensä lisäksi vähintään yhden työntekijän.

Starttirahayrittäjistä kolmannes arvioi henkilöstömäärän kasvavan seuraavan kolmen vuoden aikana.

Starttirahakokeilun perusteella arvioituna tuen välilliset työllisyysvaikutukset ovat korkeat. Palkkatyöstä yrittäjäksi siirtyneen tilalle hänen aiempi työnantajansa on palkannut uuden työntekijän yli 80 prosentissa tapauksista.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu työministeriössä.

Starttirahakokeilusta on tehty laaja seurantatutkimus (Pekka Stenholm: Starttirahalla yrittäjyyteen – Kokemuksia starttirahakokeilusta, Työpoliittinen tutkimus 320). Vuoden 2007 osalta tutkimusta on jatkettu kokeilun jatkoarviointina. Edellä olevat vaikutusarviot perustuvat keskeisiltä osiltaan mainittuihin tutkimuksiin.

Esityksen valmistelun yhteydessä on kuultu keskeisiä työmarkkinajärjestöjä, ministeriöitä ja yrittäjäjärjestöjä sekä Suomen Kuntaliittoa. Kuulemisessa ehdotettuihin muutoksiin on suhtauduttu myönteisesti.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki**julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 5 ja 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta työvoimapalvelusta 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain (1295/2002) 7 luvun 5 §:n 1 momentti ja 11 §:n 5 momentti, sellaisena kuin niistä on 7 luvun 11 §:n 5 momentti laissa 1216/2005, seuraavasti:

7 luku

11 §

Työllistymisen edistäminen työllisyysmäärärahojen avulla*Työllistämistuen kesto*

5 §

Työllistämistuki toimeentulon turvaamiseksi

Työllistämistukea toimeentulon turvaamiseksi voidaan myöntää omaehtoisen työllistymisen tukemiseksi:

- 1) starttirahana yrittäjäksi ryhtyvälle henkilöasiakkaalle;
- 2) jäljempänä 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun työelämävalmennukseen osallistuvalla työttömälle työnhakijalle, joka ei ole oikeutettu työmarkkinatukeen.

Starttirahaa voidaan myöntää ajaksi, jonka yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisen arvioidaan kestävän, kuitenkin enintään 18 kuukaudeksi. Osa-aikalisää voidaan myöntää kerrallaan enintään 12 kuukaudeksi. Enimmäisajan osa-aikalisää saaneelle voidaan myöntää uudelleen osa-aikalisää, kun hän on ollut kokoaikatyössä saman työnantajan palveluksessa vähintään 12 kuukautta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa tehtyihin starttirahapäätöksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 13 päivänä syyskuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Työministeri *Tarja Cronberg*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 5 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta työvoimapalvelusta 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain (1295/2002) 7 luvun 5 §:n 1 momentti ja 11 §:n 5 momentti, sellaisena kuin niistä on 7 luvun 11 §:n 5 momentti laissa 1216/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 luku

7 luku

Työllistymisen edistäminen työllisyysmäärärahojen avulla

Työllistymisen edistäminen työllisyysmäärärahojen avulla

5 §

5 §

Työllistämistuki toimeentulon turvaamiseksi

Työllistämistuki toimeentulon turvaamiseksi

Omaehtoisen työllistymisen tukemiseksi voidaan myöntää työllistämistukea toimeentulon turvaamiseksi:

1) starttirahana yrittäjäksi ryhtyvälle työtömälle työnhakijalle ajaksi, jonka yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisen arvioidaan kestävän;

2) jäljempänä 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun työelämävalmennukseen osallistuvalla työtömälle työnhakijalle, joka ei ole oikeutettu työmarkkinatukeen.

Työllistämistukea toimeentulon turvaamiseksi voidaan myöntää omaehtoisen työllistymisen tukemiseksi:

1) *starttirahana yrittäjäksi ryhtyvälle henkilöasiakkaalle;*

2) *jäljempänä 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun työelämävalmennukseen osallistuvalla työtömälle työnhakijalle, joka ei ole oikeutettu työmarkkinatukeen.*

11 §

11 §

Työllistämistuen kesto

Työllistämistuen kesto

Osa-aikaisää voidaan myöntää samalle henkilölle kerrallaan enintään 12 kuukauden ajan. Enimmäisajan osa-aikaisää saaneelle voidaan myöntää uudelleen osa-aikaisää, kun hän on ollut kokoaikatyössä saman työnantajan palveluksessa vähintään 12 kuukautta.

Starttirahaa voidaan myöntää ajaksi, jonka yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisen arvioidaan kestävän, kuitenkin enintään 18 kuukaudeksi. Osa-aikaisää voidaan myöntää kerrallaan enintään 12 kuukaudeksi. Enimmäisajan osa-aikaisää saaneelle voidaan myöntää uudelleen osa-aikaisää, kun hän on ollut kokoaikatyössä saman työnantajan palveluksessa vähintään 12 kuukautta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

*Ennen lain voimaantuloa tehtyihin startti-
rahopäätöksiin sovelletaan lain voimaan tul-
lessa voimassa olleita säännöksiä.*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpi-
teisiin.*
